

Ravnen (*Corvus corax* L.) i Sønderjylland og bestræbelser for at bevare den.

Af PÓUL JESPERSEN.

(With a Summary in English: The Raven (*Corvus corax* L.)
in South Jutland and its preservation.)

I slutningen af forrige århundrede fandtes Ravnen (*Corvus corax*) endnu ynglende i de fleste af vore større skove både på øerne og i Jylland, hvor der var beboede ravnereder i Øst- og Midtjylland lige fra Vendsyssel mod nord til den daværende grænse mod syd. Siden da, det vil sige i løbet af det sidste halvthundrede år, har Ravnen været i rivende tilbagegang overalt i landet, og bestanden er nu så ringe, at man må befrygte, at denne store og smukke kragefugl bliver udryddet, hvis der ikke træffes særlige foranstaltninger til at bevare de få rugende ravne, vi endnu har tilbage.

Først nogle data for at vise, hvorledes Ravnen i løbet af dette århundrede er blevet fortrængt som ynglefugl fra de fleste af vore større skove. På Sjælland, hvor der omkring århundredskiftet fandtes adskillige beboede ravnereder, forsvandt det sidste ynglepar allerede omkring 1916. Medens den i andre dele af Jylland holdt betydeligt længere stand, rugede den næppe senere end til omkring årene 1914—16 i skovene omkring Silkeborg og Skanderborg. Efterhånden blev den dog udryddet på en række gammelt kendte ynglepladser. I Vendsyssel forsvandt den således ca. 1927, i viborgskovene ca. 1931 og fra roldskovkomplekset omkring 1932. Et enkelt par rugede på vejleegnen så sent som i 1948, men den ene fugl blev skudt, og senere har der såvidt vides ikke ruget ravne i skovene omkring vejleefjord. Forholdet er i virkeligheden det, at Ravnen nu næppe mere findes ynglende nord for den gamle grænse, fraset en enkelt rede i den allersydligste del af Nørrejylland.

I Sønderjylland fandtes ved genforeningen en ret god bestand af ynglende ravne, men i de siden da forløbne 30 år er der også i denne landsdel sket en så alvorlig nedgang i antallet af ynglepar, at det er nødvendigt at beskytte de tilbageværende, hvis man ikke vil risikere at arten udryddes. På

Fyn findes ganske vist 1 à 2 beboede ravnereder, formentlig fugle der er udvandret fra Sønderjylland, men fraset disse findes Ravnene i vore dage praktisk talt ikke ynglende uden for Sønderjylland.

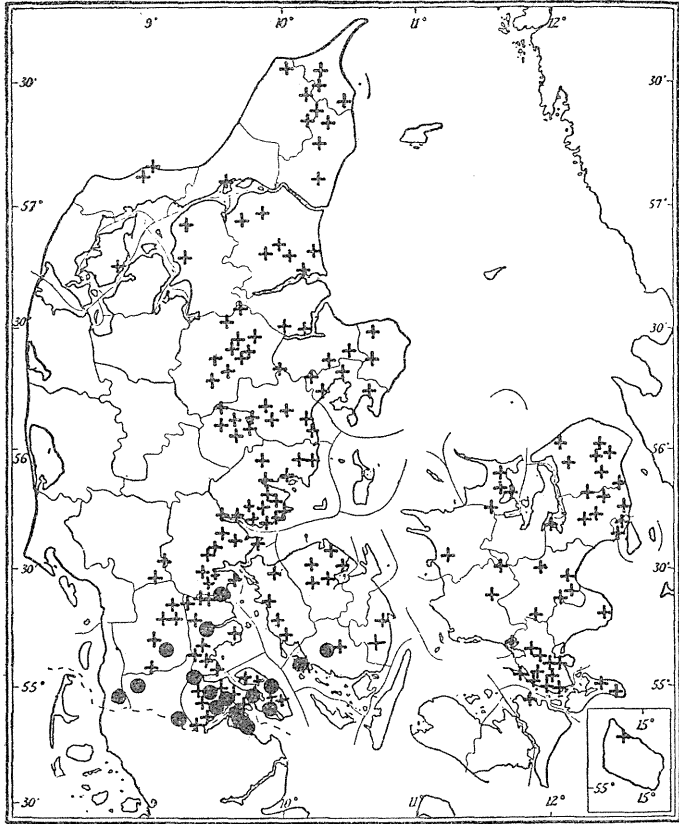

Fig. 1. Kort visende ynglepladser for Ravnene (*Corvus corax*), + tidligere, ● 1948.

Map showing breeding-places of the Raven (*Corvus corax*), + previously, ● 1948.

Da Ravnene iflg. den nugældende jagtlovs § 16 er totalfredet, skulle man på forhånd vente, at fuglene derved var tilstrækkelig beskyttet, men det er ingenlunde tilfældet. Foruden at der trods lovforbudet stadig lejlighedsvis sker nedlæggelse af fugle samt plyndring af æg i ravnereder, er der en anden fare,

som i endnu højere grad truer Ravnene, og det er giftudlægningen for krager. Iflg. jagtloven § 32 er det uden at indhente landbrugsministeriets billigelse tilladt at udlægge fosformos for krager, og det benyttes da også i stor udstrækning, idet mange jægere anser det for påkrævet for at holde kragebestanden nede. Det medfører imidlertid det højst beklagelige, at også en del ravne falder for giften. Vi er således stillet over for den kendsgerning, at den tilladte, men ukontrollerede udlægning af fosformos for krager kan modvirke jagtlovens fredningsbestemmelser.

Da udlægning af fosformos således er tilladt efter den nu gældende jagtlov, har man dels søgt at bevæge landbrugsministeriet til gennem et tillæg til jagtloven at skabe hjemmel for, at en sådan udlægning af fosformos kommer under kontrol og reguleres, og dels henstillet til jægere og jagtorganisationer at standse eller i hver fald begrænse udlægningen af fosformos i de sønderjyske landsdele. Selvom disse bestræbelser hidtil ikke har ført til store resultater, vil det formentlig være af interesse at erfare lidt om, hvad der er foretaget i denne sag, hvorfor jeg i det følgende skal give en kort redegørelse for de anstrengelser, der er gjort for at bevare den lille bestand af ynglende ravne, vi endnu har her i landet.

I vinteren 1948-49 udsendte naturfredningsrådet i jagtbladene en meddelelse, hvori det henstilledes til jagtforeningernes medlemmer ikke at udlægge fosformos i ravnens yngleområde i Sønderjylland. Omtrent samtidig havde Danmarks naturfredningsforening — ved statsskovdirektoratets velvilje — ladet foretage en undersøgelse af ravnens ynglepladser i de sønderjyske statsskove, der udgør ravnens væsentligste yngleområde i denne landsdel. Det indsamlede materiale gav til resultat, at der i 1948 næppe fandtes mere end en snes beboede ravnereder i samtlige statsskovdistrikter i Sønderjylland. Naturfredningsforeningen lod derefter i foråret 1949 en meddelelse tilgå den sønderjyske presse, hvoraf det fremgik, at den stærke tilbagegang i ravnens ynglebestand i Sønderjylland utvivlsomt for en meget væsentlig del skyldtes giftudlægningen, hvorfor man henstillede til de sønderjyske jægere at begrænse udlægningen af fosformos i de egne, hvor ravnene yngler. Udfra samme synspunkter offentliggjorde forf. til disse linier i de forskellige

jagtblade en artikel, der kaldtes "Skal de sidste ravne udryddes af den danske fauna?". Artiklen, der var ledsaget af et kort som vedføjede, visende ravnens tidligere og daværende ynglepladser, resulterede i en indtrængende henstilling til sønderjyske jægere om ikke at lægge gift ud på steder, hvor ravnens yngler eller regelmæssigt holder til. Yderligere udstedte jagtrådet i sommeren 1949 gennem samtlige jagtblade en henstilling om ikke at udlægge fosformos på steder, hvor det havde været hævdet, at ravnene var i aftagende, bl. a. i Sønderjylland.

Selvom tanken om en begrænsning af giftudlægning i Sønderjylland af hensyn til ravnene mødte sympati i mange jægerkredse, viste en påfølgende diskussion og forskellige indlæg i jagtbladene at flere sønderjyske jægere var af den mening, at ravnene ikke var i tilbagegang i Sønderjylland. Det danske udvalg af "International Committee for Bird Preservation" besluttede derfor at søge samarbejde med naturfredningsrådet og statsskovdirektoratet for at få foranstaltet en fornyet og grundig undersøgelse af ravnens nuværende ynglepladser i Sønderjylland. Denne undersøgelse blev foretaget i foråret 1950, dels ved at naturfredningsrådet lod et par ornithologi-studerende berejse Sønderjylland for at skaffe oplysninger om ravnens ynglepladser, dels ved at statsskovdirektoratet velvilligst rettede en fornyet henvendelse til samtlige sønderjyske skovridere for at indhente oplysninger af nyeste dato.

På grundlag af det på denne måde indsamlede materiale har det danske udvalg af I. C. B. P. udarbejdet en udførlig beretning, der er tilstillet landbrugsministeriet. Jeg skal i det følgende give et kort uddrag af nævnte indberetning, men må afholde mig fra en mere detaljeret redegørelse for ynglelokaliteternes beliggenhed, da det desværre har vist sig, at ægrøvere i en sørgelig grad efterstræber de fåtallige ravne, der endnu ruger her i landet. I foråret 1950 fandtes således ved to ravnereder, hvis indhold var plyndret, friske spor af klatresporer i redetræet!

Resultatet af undersøgelsen er særdeles nedslående, idet det viste sig, at der *i foråret 1950 næppe var mere end 16 beboede ravnereder i hele Sønderjylland*. Sammenligner man dette tal med forholdene for en halv snes år siden, har der været

en tilbagegang fra ca. 40 reder. Hvis man alene ser på de sønderjyske statsskove, fandtes der som ovenfor anført ca. 20 beboede reder i 1948, medens antallet i 1950 var reduceret til 9 reder, d. v. s. at *antallet i løbet af blot 2 år er gået tilbage til mindre end halvdelen!* Det må herefter være tilstrækkelig dokumenteret, at der har været en rivende tilbagegang i antallet af rugende ravne i Sønderjylland i de senere år, og at bestanden nu er så reduceret, at man kan befrygte artens udryddelse som ynglefugl her i landet, hvis der ikke træffes særlige foranstaltninger.

Som hovedgrund til ravnens tilbagegang må som nævnt anføres udlægningen af fosformos, selvom man næppe kan se bort fra, at den stærke træhugst i skovene under og efter krigen utvivlsomt har været en medvirkende årsag. Adskillige fund af giftdræbte ravne, nogle endog fundet i umiddelbar nærhed af reder, vidner imidlertid om den ødelæggende virkning som giftudlægningen har for denne fugl. Det er derfor fuldt berettiget, når det danske udvalg af I. C. B. P. slutter sin henvendelse til landbrugsministeriet med følgende udtalelse: "I betragtning af, at antallet af ynglende ravne nu er så ringe, at man kan befrygte artens uddøen som dansk ynglefugl, og under hensyn til at ravnens er totalfredet ifølge jagtloven, skal udvalget tillade sig at anmode landbrugsministeriet om at ville henstille til jagtorganisationerne, at udlægning af fosformos og fosforæg i de sønderjyske landsdele standses."

SUMMARY IN ENGLISH

The Raven (*Corvus corax* L.) in South Jutland and its preservation.

During the last fifty years the Raven (*Corvus corax*) has disappeared, as a breeding bird, from most places in Denmark, while previously it was to be found breeding in most larger woods both in the Islands and in Jutland (see map, fig. 1, pag. 188). Nowadays, only a few pairs breed on Funen and a somewhat bigger number in South Jutland. In South Jutland the numbers have, however, decreased considerably. About ten years ago there were about 40 inhabited nests, while the number in 1950 has dwindled to 16 nests. The decline appears to have been especially pronounced in recent years. In the Government forests in South Jutland, there were about 20 nests in 1948, while only nine nests were inhabited in 1950.

The main cause of the decrease in the number of breeding pairs, is no doubt the extensive use of poison for the extermination of crows which incidentally involves the destruction of many ravens. Since according to the regulation of the Game Act the destruction of crows by poison is permitted a prohibition relating to persecution by poison of the ravens cannot be obtained, but several appeals have been lodged with hunters and game associations to the effect that persecution by poisoning be stopped or at any rate limited in South Jutland in order to preserve the ravens.

Nogle ornithologiske iagttagelser fra Færøerne.

Af ARNE NØRREVANG.

(With a Summary in English: Some Ornithological Observations
in the Faeroe Islands.)

I årene 1946—49 har jeg haft lejlighed til at tilbringe mine sommerferier på Færøerne. Jeg har benyttet lejligheden til at studere fuglene deroppe, og jeg har haft held til nogle gange at gøre ret usædvanlige iagttagelser.

Mine iagttagelser stammer især fra egnene omkring Fuglefjord på Østerø og Vestmannahavn på Strømø, hvor jeg opholdt mig mest. Dog har jeg også gjort iagttagelser på udflugter bl. a. til Viderø og Vågø og nogle enkelte ved Thorshavn.

Færingerne er meget interesseret i fuglelivet, ikke i hvilke arter, men i helheden. Der findes kun få, der er virkeligt ornithologisk interesserede, og derfor vil man sikkert, hvis man studerede øernes fugleliv nøjere, opdage, at der rundt om på Færøerne regelmæssigt yngler adskillige fuglearter, som endnu aldrig eller kun enkelte gange er truffet ynglende. Det er også sket gang på gang, at ornithologer, der kun har opholdt sig kort tid på Færøerne, har kunnet iagttage fugle, der betragtes som sjældne.

I de sidste år er der flere gange både her i tidsskriftet og i *The Ibis* fremkommet artikler om Færøernes fugleliv, så jeg vil kun nævne de interessanteste iagttagelser.

Rødstrubet Lom (*Colymbus stellatus* Pont.) Fær.: Lómur.

Denne fugl er nu desværre ved at være uddød på Færøerne, og om få år er den sikkert en saga blott. PATURSSON (1948, p. 7—8) nævner flere ynglesteder, hvorfra den nu er forsvunden: Myrarne på Strømø, Lómstjørn